

3.2. Vezetői munkássága Simontornyán

*„Ahol szeretetre méltó egyéniségedet nem eresztik be, ott hassál jó példáddal.”
Mahatma Gandhi*

Tíz év oktató-nevelő munka után, a tanév vége felé kereste fel a megyei tanulmányi felügyelőt, s nagy titokzatosan a tudtára adta, hogy Simontornyán megüresedett az igazgatói állás. Arra gondoltak, ő lenne a megfelelő ember a poszt betöltésére. A felügyelő elmondta, hogy a feladat nem kicsi. Csak második éve működik a gimnázium, sok a munkásszármazású gyermek, és igazi középiskolát kellene faragnia belőle. A gimnázium mellett több feladatot is ellátott ez az intézmény már akkor is: általános iskola, óvoda, csatolt község óvodája, napközi is tartozott hozzá.

Semmi nem indokolta azt, hogy igent mondjon. Jó közösségben élt Tolnán, osztálya is volt, akik őszre harmadikosok lettek volna. A szülei a szomszédban laktak, akik mindenben támogatták és segítették. A pótlék összegét -amit ígértek- túlórában megkereste. Igaz, a fantáziáját megmozgatta, és a hiúságának is jólesett a felkérés, de józan átgondolás után nemet mondott. Ezután még kétszer keresték meg, ugyanilyen eredménnyel. Közben a fülébe jutott, hogy másokkal is tárgyaltak, ez egy kicsit ingerelte, no meg a nagy titokzatosság is. Fejében motoszkált a gondolat, mit fog csinálni augusztusban az igazgatója, ha mégis igent mond. Az utolsó pillanatban azonban, amikor majdnem biztos volt abban, hogy végleg letettek róla, még egyszer megkeresték. A megszokott módon folyt a felkérés és az elutasítás, a felügyelő a beszélgetés végén dühösen jegyezte meg: „Tudja mit, lehet, hogy magának van igaza, azt a tantestületet úgy sem lehet nadrágba rázni! Még a fegyelmi ügyeknek sincs vége. Fékezhetetlen tantestület?” – ez újra elgondolkodtatta, hisz szent meggyőződése szerint a pedagógus közösség mindig irányítható. Egységet is lehet teremteni közös akarattal! Hirtelen felindulásból, azt válaszolta: „Ha nem lehet, akkor vállalom!”- és innen visszalépés már nem volt. Ezek után a megyéhez hívták. Az osztályvezető közölte, hogy a fegyelmi dosszié, mely 6-8 pedagógust érint, az asztalon van, és a másik szobába olvassa el a tartalmát, hogy tudja, mit is vállalt. Köszönöm válaszolta, de inkább nem. Saját maga szeretne volna megismerni az ügyet és az embereket. Azt nem kalkulálta be, mikor ezt kimondta, hogy egy hét múlva augusztus 1, az átadás – átvétel ideje Simontornyán.

Ő ott volt - emlékszik vissza, de sem a régi igazgató Baranyai Ferenc, sem a járás, sem a megye nem jelent meg.

Baranyai Ferenc, az előző igazgató

Se leltár, se semmi! Minden hivatalos átadás nélkül a pozíció 1965. augusztus 1-jén a birtokába került!

Az akkori igazgatóhelyettes meghívta éjszakára. De ő köszönetet mondott, hogy van hol aludnia. Volt. A tanári szobában megszámolta a sarkokat, majd nagy nehezen elaludt a kemény asztalon. A meghívást azért nem fogadta el, mert nem akarta, hogy bárki befolyásolja.

A kezdethez tartozik még a tanévnyitó borzalma. Szokatlan volt a szituáció és rengeteg a kíváncsi ember, hogy milyen lehet az új igazgató. Az előző Baranyai Ferenc csak egy évig töltötte be az igazgatói posztot, az azt megelőző Tusa Mihály pedig háromig.¹ Bemutatkozásakor még azon töprengett, mi lenne, ha most megfutamodna, de rövidesen megnyugodott. Az elsősöknek erre az alkalomra mesét írt és mondott.

Az első intézkedése az volt, hogy a tanári szobát a földszintre helyezte az emeletről, mert az igazgató helyettes elmondta, hogy a testület egy évig könyörgött ezért az előző igazgatónak. Igazuk volt, mert a pedagógusok több épületben tanítottak, ezért szünetekben vándorolniuk kellett. Ezzel a tettel kicsit megkönnyítette a dolgukat és jó pontot is szerzett. Akivel az ember együtt akar dolgozni, azt először meg kell nyerni – vallotta már akkor is.

A munka beindult, a rendszer működött, mert mindenki végezte a maga dolgát. Folyamatosan tanulnia kellett, hisz mindig maximalista volt és ezt a kihívást is nagyon komolyan vette.

- Azzal kezdte, hogy megrendelt több szakfolyóiratot: Köznevelés², Magyar Pedagógia³, Pedagógiai Szemle⁴, A Biológia Tanítása⁵, A Kémia Tanítása⁶, ... ezeket havonta áttanulmányozta és kijegyzetelte valamennyit, ami alsó- felső tagozattal és óvodával foglalkozott, mert nagy szüksége volt az információkra.
- Közben megkezdte az óralátogatásokat, mert meg akarta ismerni a kollégáit. Ebben nagy segítségére volt az, hogy Tolnán osztályfőnök volt, az osztályában sok órát látogatott kiváló pedagógusoknál. Azt már az egyetemen megtanulta, hogy egy óralátogatásnál soha nem lehet azt mondani, jó volt nagyon tetszett. Az óra attól függetlenül jó vagy rossz, hogy tetszik nekünk, vagy nem. Ez csak ízlés dolga. Sokkal fontosabb szempontok szerint értékelte az órákat: mindig megkérdezte, mit miért tett a pedagógus.
- Figyelte a tanári kérdéseket, hisz nagyon sok múlik azon, hogy milyen jellegű kérdéseket tesz fel egy pedagógus.
- Nézte a munkáltatás időtartamát hogy, mennyi ideig kell a gyerekeknek aktívan dolgozni.
- Figyelte, hogy a pedagógus hogyan ösztönzi a diákjait a munkára, tanulásra.

Ezeknek a szempontoknak minden korosztálynál jelentőségük van. A pedagógusoknál érdeklődött a szakfolyóiratban felvetődött témákról, a véleményükre volt kíváncsi. Ezzel ösztönözte kollégáit a szakfolyóiratok olvasására.

A gimnáziumban könnyebb dolga volt, ott mindössze három osztályra, három gimnáziumi tanár jutott:

- orosz- magyar szakos – Horváth Kálmán
- orosz- francia szakos szakfelügyelő – Zsigmond Tibor

---

¹ Zsigmond Tiborné: Vak Bottyán Gimnázium Évkönyve 1963-1973, Szekszárdi Nyomda, 1974. 7-9p.

² Nagy Sándor: Pedagógiai Lexikon, II. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. 460p.

³ Nagy Sándor: Pedagógiai Lexikon, III. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978. 84p.

⁴ Nagy Sándor: Pedagógiai Lexikon, III. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978. 451p.

⁵ Nagy Sándor: Pedagógiai Lexikon, I. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976. 2p.

⁶ Nagy Sándor: Pedagógiai Lexikon, I. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976. 23p.

- biológia- kémia szakos – ő maga volt
- fizika szakos - az akkor még működő börgyárból egy mérnököt kért fel. Ezt akkor még megtehetette, mert a hazai XX. századi neveléstörténetben először az 1960-as és 1970-es években jelentek meg a képesítés nélküli pedagógusok, akiket egyre nagyobb számban alkalmaztak az iskolákban.⁷ A többi tantárgyat általános iskolai tanárok tanították.

A gimnázium egyik tanulója, az igazgatónő leánya, Zsigmond Katalin és egyenblúza.

Az egyensapka jóideig kötelező volt a gimnáziumi diákoknak. Az oldalán lévő „csíkok” jelezték, hogy hányadik osztályba jártak. A fényképen 3. évfolyamos diák sapkája látható.⁸

Az már az első évben világossá vált számára, hogy kik azok az általános iskolai tanárok, akik nagyon jók, őket beiskolázta az egyetemre, ha egyetértettek vele. Ez a módszer, mint később be is bizonyosodott, bevált.

Szintén nem pedagógus végzettségüket alkalmazott, mérnökök és közgazdászok (Prónai Gyula és dr. Ágoston József) végezték az oktatást a közgazdasági technikum levelező osztályában, valamint a börgyárban működő szakmunkás tanulóknál.

⁷ Mészáros István, Németh András, Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 1999. 415-418p.

⁸ Eredetije a Helytörténet Háza iskolatörténeti kiállításán látható.

A Dunaújvárosból kihelyezett közgazdasági technikum tantestületének tagjai: Csuti Tibor, Prónai Gyula, Horváth Kálmán, Zsigmond Tiborné, H. Halas Kálmánné tagozatvezető, Hassák Józsefné, Tusa Mihály, dr. Ágoston József és Kassai Katalin voltak. A tanulók: Vida László, Cserhádi Gábor, Horváth Béla, Farkas Ferenc, Péti Imre, Körtés Istvánné, Bíró Gyuláné, Urbán Gyula, Kovács István, Farkas István, Juhász József, Boros László, Vinczellér László, Szeles Lászlóné, Hamar Ilona, Bujtás Gyuláné, Somogyi Józsefné, Tinódi Sándor, Bencze Etelka és Fánicsk Irén voltak.

A 30. évi osztálytalálkozóán a 20 tanuló közül 14-en, a tanárok közül öten: Prónai Gyula, Kassai Katalin, H. Halas Kálmánné, Zsigmond Tiborné és Horváth Kálmán vett részt.

Kért egy második igazgatóhelyettest, s felosztották a feladatokat.

Megbeszélték a munkaközösség feladatait:

- Rendszeres óralátogatás és óraelemzés.
- Új kollégák szakmai és személyes segítő környezetének kialakítása.
- Javaslatok minősítésekhez, kitüntetésekhez és jutalmazásokhoz.

Meg kellett erősíteni a különböző szervezeteket, egyeztették a véleményüket, megbeszélték jogaikat.

Jól működött a gimnázium KISZ-szervezete is ⁹

Így jött létre az iskolavezetés:

- egy igazgató
- két igazgató helyettes (majd később három)
- munkaközösség vezetők
- gazdaságvezető
- szervezetek:

1. Párt: nagyon fontos volt, mert 1957-ben újra megerősödött Párt által irányított államhatalom, és a tanterv állami törvény, amelynek betartása minden pedagógus számára kötelező.
2. Magyar Úttörők Szövetsége: ez is a Párt irányítása alatt álló gyermekmozgalom, tíz- tizennégy éves gyermekek számára. Keretei között működött a hat- tíz éves gyermekek egyesülete: a kisdobos szervezet.
3. KISZ: Kommunista Ifjúsági Szövetség¹⁰

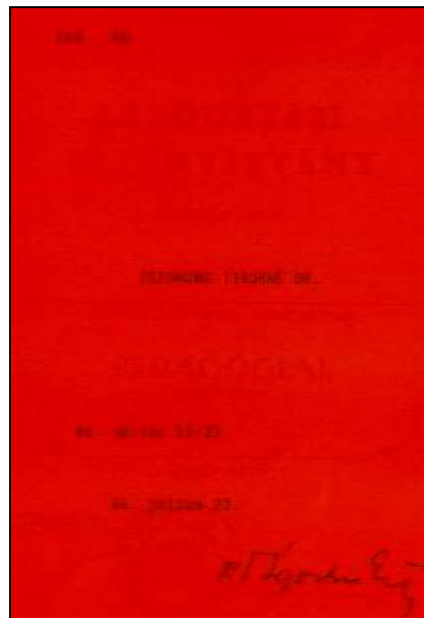
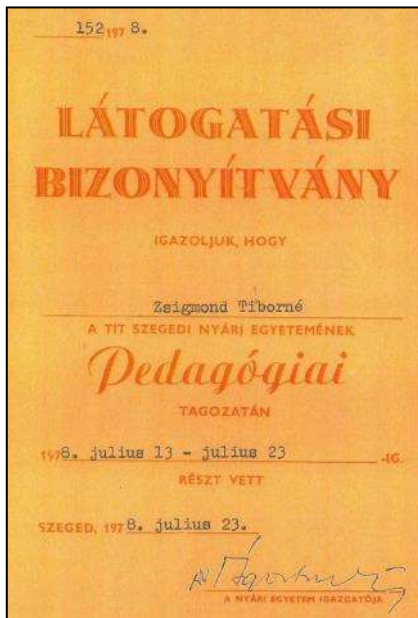
⁹ Eredetije a Helytörténet Háza iskolatörténeti kiállításán látható.

¹⁰ Mészáros István, Németh András, Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 1999. 413-414p.

A megbeszélések havonta történtek, vagy ha a szükség úgy kívánta, tartottak rendkívüli gyűléseket is. Meghatározták a pedagógusoknak adható kitüntetések feltételeit. A fiatal szakembereket - bármilyen jól végzik is a munkájukat - ritkán szokták magasabb állami kitüntetésekkel jutalmazni. Zsigmond Tiborné jó pedagógiai érzékkel látta, hogy a biztatás, az érdemek elismerése felszabadító és ösztönző erő, és a fiataloknak különösen szüksége van rá. Ezért létrehozta „Az iskola kiváló ifjú pedagógusa” címet, melynek feltétele volt a kiváló pedagógiai munka és egy tudományos dolgozat. Ugyanis az iskolai tudományos munkát is támogatta.

Az állandó képzés fontosságára hívta fel a kollégái figyelmét. Nem elégedett meg azzal, hogy valaki évtizedekkel ezelőtt szerzett egy diplomát, s azzal a tudással dolgozik nyugdíjig. Az volt a véleménye: „Mindenkinek tanulni kell, ha a lehetőség adott!” - Ma élethosszig tartó tanulásnak nevezzük ezt a folyamatot.¹¹

Ebből következett, hogy bárkinek lehetőséget adott a továbbtanulásra: tanfolyamokra, továbbképzésekre, főiskolára, egyetemre jártak a kollégái. Ő maga is kétszer vett részt a TIT¹² Szegedi Nyári Egyetemének Pedagógiai tagozatán 1978-ban és 1986-ban, bizonyítványait Dr. Ágoston Györgytől¹³ a Nyári Egyetem igazgatójától vehette át.

1978-ban és 1986-ban a TIT Szegedi Nyári Egyetemének bizonyítványai

Negyvenes éveiben szerezte meg a harmadik diplomáját, s aztán a doktori címet.

Annyi egyetemet végzett általános iskolai tanár a 70-es 80-as években messze a környéken nem volt, mint Simontornyán. A közös munka eredményeként kialakult a béke és az intézményi demokrácia, melyben a lehetőségeket valósággá változtatták.

Nagyban megnehezítette akkoriban a dolgát, hogy az óvoda, a napközi, az általános iskola, az úttörő szervezet működése ismeretlen terület volt számára. Mindemelllett létesítettek egy „fekete” bölcsődét mivel a faluban az nem létezett. A fiatal kollégák gyermekeit el kellett helyezni, hogy újra alkalmazni tudja őket. Az iskola helységet biztosított, a szülők pedig

¹¹ Központi Statisztikai Hivatal: Az élethosszig tartó tanulás, Regiszter Kiadó és Nyomda Kft, Budapest, 2004. 5-18p.

¹² Nagy Sándor: Pedagógiai Lexikon, IV. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979. 347p.

¹³ Báthory Zoltán, Falus Iván: Pedagógiai Ki Kicsoda, Keraban Kiadó, Budapest, 1997. 10p.

fogadtak gondozókat. Egy hétig működött, majd megyei parancsra megszűnt, majd elköltözött egy kolléga szolgálati lakásába. A „bűnös” tevékenység egy újságcikk is megörökítette.

Az első év tapasztalatai alapján meg kellett indítani a kiegészítő tagozatot, mert igény volt rá. A gimnáziumba levelező oktatás is volt. A beiskolázási nehézségek miatt kollégiumot kellett létrehozni, a Megye ellenérdekeltsége miatt saját erőből. A gimnázium 1963-ban létesült 1975-ben úgy fejezte be működését, hogy a megye megszüntette – a nem létező kollégiumot, aminek a felügyeletét addig az SZMK látta el és több, mint tíz évig üzemelt „feketén”. Ezután a kollégiumot, ami állítólag nem volt alkalmas tanulók befogadására, a megye tovább üzemeltette szakmunkás kollégiumként.

Az igazgató újíításai között meg kell említenem, hogy a tanulókat is bevonták az intézmény irányító munkájába. Albizottságok működtek, tanári vezetéssel és heti egy alkalommal megbeszélést tartottak.

1. Tanulmányi albizottság
2. Kulturális albizottság: - sport
  - iskolarádió
  - gazdaság
  - vöröskereszt

Közösen írtak ki versenyeket, albizottságonként. A zsűribe az albizottságok kértek fel tanárokat és tanulókat egyaránt.

Felhívó levél

Ligmond Ilonné
tanárnőnek.

Iskolánk az 1980/81-es tanévben a tanulmányi albizottságon keresztül pályázatot hirdetett az iskola felső tanulói körében. A pályázatok március 15-i határidővel beérkeztek, eredményhirdetést április 4-én szeretnénk tartani.

Kérjük, hogy az elővelicggel kapcsolatos dolgozatok elbírálásuk legyen segítségünkre. Az elbíráláshoz felhívjuk még Dr. Jékay Lászlóné tanárnőt és Sajtó Mihály tanulót.

Köszönjük:
Tanulmányi albizottság.

Néhány említésre méltó cím a pályamunkák közül:

- Szarvas Ilona (1969): Simontornya a Tanácsköztársaság idején.
- Gárdonyi Éva (1971): Ady Endre: sírni, sírni, sírni című vers elemzése.
- Feleki Andrea: Berzsenyi Dániel: A közelítő tél című versének elemzése.
- Székelyi úton: Szociológiai felmérés a barlanglakásokban Simontornyán című pályamunka, mely megjelent a Művelődés című folyóiratban 1970. februárjában.

Az iskolarádiót tájékoztatásra használták, a kiírt pályázatok győzteseit jutalmazták.

A tanulók az albizottságokon keresztül beleláthattak az iskola gazdasági döntéseibe, és javaslattal élhettek például beszerzések, takarítás, élelmezés stb... területén. Ez jól működött, mert a diákok a pedagógusokkal együtt nagyon aktívak voltak, és komolyan vették a feladatukat.

Az irodalmi színpad már a kezdetektől működött Béres József tanár vezetésével, később helyét Soóky Árpád vette át. A legeredményesebb év 1968 volt számukra, Brecht Kivétel és szabály című tandrámáját mutatták be Gyönkön, s a zsűri különdíjaként magnetofont kapott az együttes. Egy tanuló a Babits Mihály szavalóversenyre is bekerült, s részt vettek a Helikonon¹⁴ is.

Az általános és a gimnázium közös énekkart szervezett, 1970-ben a megyei helikoni válogatón népdal és duett kategóriában egy aranyat és két bronzérmét nyertek.¹⁵

Zsigmond Tibornét elsősorban azért helyezték Simontornyára, hogy a gimnáziumot életképesse tegye. Alig két év telt el, máris megyei jegyzőkönyvben szerepelt, hogy elhamarkodott döntés volt a gimnázium létesítése, mivel a régebb óta működő gimnáziumokat (Gyöng, Tamási, Sárbogárd) gyengíti.

- Bocs, tévedtünk!- mondták, és újabb állásokat ajánlottak fel számára, igazgatói, szakfelügyelői és kollégium vezetői állás ajánlatok jöttek sorban, de mindre nemet mondott. Akkor már elhivatottsága nem engedte meg a megfutamodást. Keményen harcba szállt a megyével és védte a helyi lakosok, azaz a munkásosztály érdekeit. Ebben a kollégái is a végsőkig partnerek voltak.

A megszüntetést illetően is voltak viták. A megyének az volt a véleménye, hogy amikor már csak egy évfolyam marad, el kell vinni az osztályt Szekszárdra. Ezt tették Hőgyészen is, és így nyílt Szekszárdon egy H osztály a negyedik évben. Micsoda véletlen volt, hogy éppen ő látta el érettségijükön az elnöki teendőket!

A tapasztalatok segítették abban, hogy a megszüntetésnek ne ez a módja történjen Simontornyán, hanem itt végezzen az utolsó osztály is. Még arra is figyeltek, hogy ne magányosan álljanak a búcsúzó gyermekek. A fiatal tanárok álltak a ballagók mögött. Véglegesen nem szűnt meg a gimnázium, mert a levelező tagozat Gyöng központtal kihelyezett tagozatként megmaradt. Ezután már csak az óvoda és az általános iskola igazgatója volt, de azt is teljes odaadással végezte.

1987-ben már nem pályázott igazgatói állásra. Az új direktortól, Vámi Istvántól, aki egyébként a tanítványa volt, egy osztályt kért, mert úgy akarta befejezni a pályáját, ahogy elkezdte.

---

¹⁴ Nagy Sándor: Pedagógiai Lexikon, II. kötet, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. 122-123p.

¹⁵ Zsigmond Tiborné: Vak Bottyán Gimnázium Évkönyve 1963-1973, Szekszárdi Nyomda, 1974. 35-78p.

Úgy emlékszik vissza, hogy csodálatos négy év volt, amit még egy évvel megtoldott, mint helyettes osztályfőnök, majd fájó szívvel nyugdíjba vonult! Az új igazgatónak egy levelet hagyott hátra, aminek legfontosabb pontja az volt: „Senkinek ne fizess rosszal a rosszért!” – ez sokszor nem könnyű, mert az ember megtehetné. De ha feladatként vállalja valaki a vezetést bármilyen szinten, tudnia kell azt, hogy el is kell majd számolnia egyszer. Még ma is úgy gondolja, hogy a vezetés nem hatalom, hanem szolgálat. – E szerint próbált cselekedni 22 éves vezetői munkássága alatt.

Az első tablóképen 1966-ban

Férje halála után 1969-ben

Legaktívabb időszakában az
1970-80-as években

Nyugdíjas pedagógusként